

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek			Osztályozás
	Szerző			Tárgy
	Cím <u>A drágaság.</u>			381.6
	Hely			Hely
	Idő			" 1912 "
Forrás: <u>Magyarország</u>			Személy	
Bp.	1912	IX/29	Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	Oldalsz.	

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A drágaság.

— Husárok. — Tej. — Főzelék. — Konyha. —

Budapest, szeptember 28.

A drágaságról írni merészség is, könnyelműség is, de ez nem kerülhető el. A drágaság megszokott rossz, ellenségs a látot minl'annyiunkra, küzdünk vele, sere verünk mia ta és segítség nélkül, tehetetlenül állunk ve e szemben. A közönég a hatórágot vá'olja, a hatóság az általános termelői viszonyokat okolja, a termelő panaszaiól pedig az tünik ki, hogy mindenki nyer, csak ő a vesztes fél.

Az igazságot megtalálni igen bajos. A kegyetlen valóság pedig az, hogy a drágaság fokozódik. A husárok emelkednek, a tej újból drágább lesz, a főzelékfiélék szintén, mert minden kedvező miniszteri jelet ellenére az időjárás elrontott mindent, a burgonyatermést is, nem beszélve a szőlőől, amit annyira nem lehet meg'itetni, hogy ma már a közönséges hom' i mus érti 5—60 koronát kínálnak hektoliterenként. Ez pedig horribilis ár, mégis megadják érte, mert szükség van rá. És ez a kellemetlen állapot nem csupán bennünket sujt. Körösörül a balkái országokban ugyanaz a helyzet. Min'entel' rossz a termés, drága a takarmány, kevés a felhasználható jószág és nincs ki ite'.

De legnagyobb csapás a munkáskéz teljes hiánya. Évtizedeken át tétlenül nézték hatóságaink a kivándorlást, majd az ellenkező végletbe estek, szabályozták a használható munkaerő eltávo'olását, legutóbb pedig a Pool-szerződésekkkel megnyitották az ország minden vonalát a kíván'or'ási

előmozdító ügynökök előtt. Ennek az esztelen értékelésnek megvan a szomorú következménye. Az elbolondított, hazug frá'isokkal félrevezetett nép tömegestől felbízott otthonából és vándorutra megy. Dolárokat hajszol, állati életet é've robotol és vérrrel fizeti azt a keserű kenyeret, amelyné' ma már idehaza százszorta jobbat könnyebben talál.

Akik állandóan a munkásnép nyomorának festéséből élnek, tekintsenek csak körül és keserűen vallják be, hogy igé'ük hirdeté' re rettenően megfogam'ott: nincs már e'ge'let munkás, de nincs már mezőgazda'águnk sem. A mezőgazdasági telepek mun'á'hiánya kétségbeejtő. Minden gazda, a legkisebb is, a csőd előtt áll, hasztalan minden munka'érmeles. Az agyoneröltetett gyárpar a maga megszabott munka'lejével elvonta a se'ete sebb elemet, a használhatóbb pedig utána romlott. Kocsis, béres, tehenes, csordás, kon'ás nem a jószág, nem a gazdaság karbantartását tartja szem előtt, hanem a több-keresetnek meg'e'előlen, a kevesebb mun'hát, a szállított munkaidőt. Hajnalban nem ta'armá'nyoz, naplemente után otthagyja a jó'ságot, fegyelmet nem ösmer, az újságit bujja és Amerikába vágyódik. Nem itat, nem etet, nem takarít, sem rendes időben, sem meg'e'előlen és hiába sze'ődik esztendőszámra, tovább áll, amikor jól esik neki. Hisz minden u'abb so'cziális alkotásunk egy-egy vá'asztófal közte és a helyes gazdasági é'et között.

Pedig mekkora különbség a mostani és a régi élete között. Az átlagos napi keré'et minimuma ma 3 korona, maximuma 5—6 korona. Egyszerű munkánál 2 korona 40 fillér, szezonmunkánál 3.60—5 korona és lakás, a munkencziós termés, jó'sá'rtartás, bet'gsegi-

tés, iskoláztatás. Hanem hát ez mint ke'és. Kevés azért, mert nem szereti a földet, megunta, és sem magának, sem a gazdának nem hive többé.

Ez a helyzet ma és ennek a szomorú következményeit sinyli az ország. A megfogvat'ozott, másrészt erősen meg'rágult gazdasági munkaerőben jelentkező hiány miatt meg'áltozott a termelés ere'sz i'ánya. Az állat'nyésztés csökkent, minden gazda a legsük'se'se'bre szorítkozik s lehetőleg o'yasmit termel, aminek az előállításá mennél kevesebb bajjal jár. Emiatt drága minden. Keveset produkálnak, mert aranyért sem kap munkást, jó munkást pedig éppen nem.

A hus és tej, a főzelék és egyéb fogyasztási cikkek áremelkedését a termelés, állattenyésztés válsága okozza elsősorban. De a drágaságot fokozza egyéb is. A mi husiparosaink a husosztályozástól irtóznak. Ők csak egyfajta árral szeretnek dolgozni, mert kevesebb fejtörésbe kerül és könnyebb a számítás. A külföldi mézár'székben a vevő 8—10-féle áruban válogathat, nálunk nem. Amott mindenféle husfajta külön osztályozva kerül kimérésre, nálunk a leveshus és pecsenyehus mellett legfőljebb a pörköltnek valót mérik külön. De az asszonyok is másminők. A külföldi asszony számítással él. Ha 30—40 krajczáros husra futja az erszényéből, nem vásárol forintosat, ha drága a marhahus, megveszi a birkát, vagy halat; mindig azt, ami jutányosabb. Sohasem viszi piacra az egész pénzkészletét, tud beosztással vásárolni, van rendes, megállapodott vevőhelye; nem verse'nyez senkivel, mindig a maga körülményeit tartja szem előtt. Nálunk, sajnos, soha semmsem drága. Februárban rántani való csirkét szeretünk, májusban friss gyümölcsöt; min-

dent időnek előtte, méregdrágán. Ha a szomszédasszony borjufilét süt az utolsó két koronájából, a másik a párnája árából kappant akar feltájalni. Ez az örült verseny, a takarékos, beosztásos háztartás semmibevevése maga is külön áremelő tényező amugy is rendezetlen piaczainken. S ennek a tetejébe a mi élelmipiaczunk, három-négyfajta közvetítőrendszerével, hitelműveleteivel és csalálintaságaival.

Ugyan, hogyan is lehetne csak kevésbé is mérsékelni ezt a mai drága életet? Egész korszak kell, hogy változást teremtsünk, mert amig minden meg nem változik, semmiféle behozatali engedmény nem fog rajtunk segíteni.

A termelést új alapokra kell fektetni. Országosan kell szervezni a nagyvárosok részére termelő központokat. Gondoskodni kell megfelelő munkáselemről, s amikor a munkás sorsát biztosítjuk, meg kell határozni a termelő jogos érdekeit is. Be kell hozni a szezoncikkek termelésének egyöntetű rendezését. Gondoskodni kell mindenféle gyűjtő-, és értékesítőtelepekről. A közvetítő kereskedelmet rendezzék, hogy a termelő és a fogyasztó között minden felesleges áremelő tényező kiküszöböltessék.

Mindenek felett pedig tessék jó háziasszonyokat nevelni, mert — tisztelet a kivételeknek — a megélhetés minden nyomoruságát a háztartások rendetlen volta okozza. Az ügyes, okos háziasszony a semmiből is valamit tud, a rendetlennél az aranyból is sár lesz. Egyik kétszáz koronás havi jövedelemből urasan el-

nából is örökösen adósságra dolgozik. Vannamennyi leányiskolánk legfontosabb tárgya a háztartás vezetésének mikéntje legyen, a jó beosztás, a bevásárlás módja, forrásainak megismertetése, a cseléddel való bánásmód (hisz ez oly fontos!), az étlap-készítés, az adagolás ismerete, stb. Mert feminizmus ide-oda, amíg jó háziasszonyaink nem lesznek, az élet mindig nehezebb és drágább lesz, a konyha egyre rosszabb, a családi élet egyre züllöttebb. A jó háziasszony azután rendben tartja a férj uraimékat is és a szolid házi élet mellett bizonyára kevesebb kávéházra, vendéglőre, kaszinóra és hitelezőre lesz szükség.

Ár-statisztikát pedig ne tessék elolvasni. Mert ez is baj. Ha elolvasom, hogy a hus kilója 2 korona, a tej literje 30 fillér, hiába mérgelődöm, hogy husz évvel ezelőtt milyen olcsó volt az élet. Persze, hogy olcsó, de akkor a négyszobás lakás ára 500 korona volt, a telek értéke 150—200 korona, a hízó jószág mázsája 32—40 korona; a jó cseléd kapott 6—12 koronát, a jó munkás napszámja 1.40—2 korona, az iparos maximális keresete havi 100—150 korona. Ma pedig... ugye, tudja mindenki! 100—200—300 százalék a különbség s míg a termelés óriási módon csökkent, a jót fogyasztó tömeg óriási módon emelkedett s vele együtt emelkedett mindennek az ára is.

Ez a drágaság oka. A segítség módjainak nagyrésztét pedig elmondottam. Tessék szervezkedni és az új rend megteremtéséről gondoskodni.